

Door de tijd heen

De volgende gebeurtenissen, die te maken hebben met reclame in Nederland, staan in willekeurige volgorde:

- 1 Bekende TikTokers verdienen veel geld door op internet reclame te maken, waarbij ze #ad toevoegden aan hun filmpjes.
- 2 Dolle Mina's plakten een afbeelding van een koeienuier over blote vrouwenborsten op reclameposters. Ze schreven daar 'vrouwen zijn geen koopwaar' bij.
- 3 Henricus Nijgh richtte het eerste Nederlandse advertentie bureau op nadat er door het gebruik van stoommachines steeds meer concurrentie tussen merken ontstond.
- 4 In Amsterdam werd voor tabak uit de dertien Amerikaanse koloniën van Groot-Brittannië reclame gemaakt met de afbeelding van een pijprokende inheemse inwoner.
- 5 In het nationaalsocialistische weekblad *Storm* stond dat het tijd werd om een 'joodsche reclameadviseur' die meewerkte aan reclames voor zeep, naar een kamp te sturen.
- 6 Om bedrijven te helpen die in de problemen kwamen door de Beurskrach steunde de regering de reclamecampagne 'Koopt Nederlandsche waar'.

- 2p 1 Zet deze gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde, van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

Vroegmoderne tijd

Gebruik bron 1.

Stel: je onderzoekt het veranderen van het wereldbeeld van Portugese ontdekkingsreizigers. Je vindt de informatie in deze bron daarvoor bruikbaar.

- 3p 2 Geef aan:
- dat de beschrijving toont dat ontdekkingsreizen kunnen bijdragen aan het veranderen van het wereldbeeld, waarna je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron, en
 - waardoor je de informatie in deze bron **wel** betrouwbaar vindt voor dit onderzoek.

Gebruik bron 2.

Bontemantel beschrijft veranderingen ten aanzien van het schilderen van schuttersstukken na 1580. Voor deze veranderingen kunnen twee kenmerkende aspecten als oorzaak worden genoemd:

1 het conflict in de Nederlanden dat resulteerde in de stichting van een Nederlandse staat.

2 de bloei in economisch en cultureel opzicht van de Republiek.

- 4p 3 Geef per oorzaak aan waardoor dit leidt tot een verandering in het schilderen van schuttersstukken, waarbij je je antwoord telkens ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

Twee gegevens over de Nederlander Simon Stevin (1548-1620):

1 Stevin gooide kogels met een verschillend gewicht van een toren om te zien of ze even snel zouden landen.

2 Stevin gaf lessen aan ingenieurs in het Nederlands omdat hij deze taal het meest geschikt vond voor kennisoverdracht.

- 2p 4 Toon aan, telkens met behulp van een kenmerkend aspect:
- met gegeven 1 bij welke ontwikkeling in zijn tijd Stevin **wel** aansloot, en
 - met gegeven 2 bij welke ontwikkeling in zijn tijd Stevin **niet** aansloot.
- Let op: je moet na het opschrijven van een kenmerkend aspect een uitleg geven.*

Gebruik bron 3.

De Virginia Company laat dit portret maken en er kopieën van verspreiden.

Twee conclusies:

1 Met de tekst onder het portret kun je aantonen dat de Engelse aanwezigheid in Amerika zich nog in de beginfase bevindt.

2 De Virginia Company wil nieuwe kolonisten werven voor Amerika.

- 3p 5 Toon aan:
- dat de tekst onder het portret past bij het begin van de Engelse aanwezigheid in Amerika, en
 - waardoor de Virginia Company verwacht met dit portret nieuwe kolonisten te kunnen interesseren voor Amerika, waarna je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

Een geschiedenis:

In 1774 steunden vrouwen uit de Amerikaanse stad Edenton een boycot van Britse thee en Britse stoffen. Deze boycot was een reactie op het instellen van nieuwe belastingen door de Britse koning. Een van de vrouwen, Penelope Barker, zei: "Misschien zijn het tot nu toe alleen mannen geweest die tegen de koning protesteerden. Dat betekent alleen maar dat vrouwen er te lang over hebben gedaan om hun stem te laten horen."

- 3p **6** Licht deze geschiedenis toe door:
- het politieke argument te noemen waarmee kolonisten in Amerika zich in die tijd verzetten tegen het betalen van de Britse belastingen, en
 - te verklaren waardoor acties als die in Edenton het Britse bestuur onder druk zetten, en
 - aan te tonen dat Penelope Barker uitgaat van het verlichte idee van natuurlijke rechten.

Gebruik bron 4.

Je concludeert dat Catharina de Grote een verlicht absoluut vorstin is.

- 4p **7** Toon aan, waarbij je je antwoord telkens ondersteunt met een verwijzing naar de bron:
- dat het beleid van Catharina past bij verlicht denken, en
 - dat het beleid van Catharina past bij het absolutisme.

Moderne tijd

In de negentiende eeuw liet de Nederlandse regering een rapport schrijven over de kolonie Nederlands-Indië. Hierin stond het uitgangspunt: "De Koloniën bestaan voor het Moederland [Nederland], en niet het Moederland voor de Koloniën."

- 2p **8** Toon voor **twee** kenmerkende aspecten uit de negentiende eeuw aan dat het uitgangspunt uit het rapport hierbij paste.
Let op: je moet na het opschrijven van een kenmerkend aspect een uitleg geven.